

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศของไทย : ศึกษากรณีการส่งมอบ
LEGAL PROBLEM RELATING TO INTERNATIONAL SALE CONTRACTS
OF THAILAND : DELIVERY OF GOODS

สวรินทร์ เสาวกन्ह

นักศึกษาลัทธิตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail : sawarin_saowakhon@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการซื้อขายสินค้ามิได้จำกัดเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาการทำให้มีการติดต่อซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนี้ เมื่อเกิดปัญหาหรือเกิดการผิดสัญญาในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และเมื่อมีข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลไม่ว่าของประเทศใด มักเกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำกฎหมายมาใช้แก้ข้อพิพาทดังกล่าว ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL) และตัวแทนของประเทศต่างๆ จึงได้ร่วมกันยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) ขึ้น เพื่อให้การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมีความเป็นเอกภาพ อนึ่ง บทบัญญัติของ CISG ดังกล่าว ยังได้รับรองสถานะของธรรมเนียมปฏิบัติของกลุ่มสัญญาเช่น INCOTERMS ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การส่งมอบสินค้าอันเป็นกรณีที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หยิบยกขึ้นมาศึกษาด้วย

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยยังมิได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG เมื่อเกิดปัญหาหรือเกิดการผิดสัญญาในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ และมีข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลไทย ศาลไทยก็ต้องใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บังคับแก้ข้อพิพาทดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้การตัดสินคดีของศาลไทยไม่สอดคล้องกับหลักสากล เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ๆ หลายประการในเรื่องการส่งมอบแตกต่างจาก CISG และ INCOTERMS

ผู้วิจัยเห็นว่าการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้มีอยู่ 2 แนวทาง แนวทางแรก คือ การเข้าร่วมเป็นภาคี CISG แล้วออกกฎหมายอนุวัติการ แนวทางที่สอง คือ การปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยเฉพาะ ซึ่งในแนวทางที่สองนี้จะรวมถึงการออกกฎหมายรับรองสถานะของ INCOTERMS ด้วย ซึ่งทั้งสองแนวทางดังกล่าว มีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าประเทศไทยจะเลือกแนวทางใด ก็ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของไทยทั้งสิ้น

คำสำคัญ : ซื้อขายระหว่างประเทศ ส่งมอบ

ABSTRACT

International sales are not presently limited as domestic. The growing numbers of such substantially relate to the development of new technologies. In the case where there is any problem relating to international sales, or any breach thereof, and the case is to be decided before a court, 'governing law' issue is thus raised. In order to solve this problem and to harmonize the law of international sales, the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) and delegates from all over the world have thus drafted and later launched the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG) in 1980. In addition, according to CISG's provisions, the International Rules for the Interpretation of Trade Terms (INCOTERMS), which relates to delivery issues and covers the scope of this thesis, are also recognized.

Thailand is not yet the contracting state of CISG, any problem relating to international sales or any breach thereof is thus decided before Thai court by Thai law, i.e. the Civil and Commercial Code (CCC). As there are a number of potential discrepancies on delivery issues between CCC, CISG and INCOTERMS, non-conformity to international standard are accordingly found under Thai jurisdiction.

To solve this legal problem, the writer hereby proposes two methods for Thailand, i.e. (1) ratifying and implementing CISG, and (2) amending CCC or enacting a new international sales law including officially recognizing INCOTERMS as a body of law. Any of which, however, would be beneficial for Thailand in terms of its international sales in the future.

KEYWORDS: International sale, Delivery

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาต่างมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันเช่นเดียวกับสัญญาซื้อขายทั่วไป แต่มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างออกไป คือ เป็นสัญญาที่คู่สัญญา สองฝ่ายมีสถานประกอบธุรกิจอยู่ต่างประเทศกัน โดยผู้ขายต้องส่งมอบสินค้า เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับสินค้าและโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ ส่วนผู้ซื้อก็ต้องรับมอบสินค้าและชำระราคาให้แก่ผู้ขาย อีกทั้ง มีการขนส่งสินค้าจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยผู้ขนส่ง จึงก่อให้เกิดสัญญาอื่น ๆ ตามมา เช่น สัญญาประกันภัย สัญญาเครดิตออร์ออฟเครดิต (Letter of Credit) ซึ่งมีสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาหลัก ด้วยเหตุนี้สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศจึงมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่าสัญญาซื้อขายภายในประเทศ

“การส่งมอบ” นับว่ามีความสำคัญมากในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เนื่องจากเป็นวิธีการที่จะทำให้สินค้าไปอยู่ในความครอบครองของผู้ซื้อ ดังนั้น ปัญหาว่าวิธีการในการส่งมอบจะทำการส่งมอบกันอย่างไร และสำเร็จลงเมื่อใด จะต้องส่งมอบเมื่อใด ณ สถานที่ใด ถ้าการส่งมอบนั้นไม่ถูกต้องตรงตามสัญญา ผู้ซื้อ ผู้ขายจะมีสิทธิหน้าที่ต่อกันอย่างไรและอายุความในการฟ้องคดีเป็นเช่นไร มักเกิดขึ้นเนืองๆ ในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ โดยทั่วไปเมื่อเกิดข้อพิพาทหรือเกิดมีการผิดสัญญาขึ้นระหว่างคู่สัญญาในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ต่อประเด็นต่างๆ รวมทั้งประเด็นการส่งมอบ คู่สัญญามักประสบปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้

บังคับกับสัญญา (Applicable Law) กล่าวคือ ในกรณีที่ตกลงกันได้ คู่สัญญามักตกลงกันให้ใช้กฎหมายซื้อขายภายใน (Domestic Sales Law) ของประเทศผู้ซื้อหรือผู้ขาย หรือของประเทศที่สามเป็นกฎหมาย ที่ใช้บังคับกับสัญญา ในกรณีที่มิได้ตกลงกันได้ก็จะขึ้นอยู่กับหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล (Private International Law) หรือหลักกฎหมายขัดกัน (Conflict of Law) ของประเทศที่มีการฟ้องคดีว่าจะยื่นส่งให้ใช้กฎหมายซื้อขายภายในของประเทศใด อย่างไรก็ตาม กฎหมายเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นกฎหมายซื้อขายภายในยอมขาดหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ อันเป็นองค์ประกอบของสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศหรือขาดความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ อันเป็นปัญหาประการสำคัญต่อการซื้อขายระหว่างประเทศ สำหรับการแก้ไขปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้นและสร้างหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ คณะกรรมาธิการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nation Commission on International Trade Law : UNCITRAL) และตัวแทนของประเทศต่างๆ รวม 62 ประเทศ ได้ร่วมกันยกร่างอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (United Nation Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980 : CISG) ขึ้น CISG ได้วางหลักเกณฑ์ในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ได้ครอบคลุมทุกเรื่อง แต่มีจุดมุ่งหมายในการบัญญัติสิทธิหน้าที่และการเยียวยาขั้นพื้นฐานของผู้ซื้อและผู้ขายในสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ อันเป็นหลักที่เกิดจากการผสมผสานและประนีประนอมของระบบกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งการส่งมอบและการรับมอบนั้นถือเป็นสิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อและผู้ขาย โดย CISG บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าผู้ขายจะต้องจัดส่งสินค้าที่ซื้อขายกันนั้นพร้อมเอกสารให้แก่ผู้ซื้อ ส่วนผู้ซื้อก็มีหน้าที่ที่จะต้องรับมอบสินค้าที่ซื้อขายนั้น ปัจจุบันมีประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญานี้ถึง 73 ประเทศ

นอกจากนี้แล้วยังมีประเพณีทางการค้าที่สำคัญ นั่นก็คือ International Rules for the Interpretation of Trade Terms : INCOTERMS ซึ่งได้จัดทำขึ้นโดยหอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce : ICC) INCOTERMS เกิดขึ้นจากความพยายามของนักนิติศาสตร์และพ่อค้าที่จะกำหนดความหมายของคำเฉพาะทางการค้าเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยมีความพยายามที่จะทำให้จารีตประเพณี และธรรมเนียมทางการค้าระหว่างประเทศมีความชัดเจนขึ้น เพราะถึงแม้จารีตประเพณีและธรรมเนียมระหว่างประเทศจะเป็นบรรทัดฐานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาคมพ่อค้าระหว่างประเทศ แต่เมื่อไม่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้วย่อมขาดความแน่นอน ดังนั้น เพื่อให้กฎเกณฑ์ดังกล่าวชัดเจนขึ้นและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ICC ได้ทำประมวลจารีตประเพณีและธรรมเนียมทางการค้าดังกล่าวให้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยได้จัดพิมพ์ INCOTERMS ขึ้นออกเผยแพร่เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1936 และได้ทำการปรับปรุงให้ทันสมัยเรื่อยมา ล่าสุดฉบับปัจจุบัน เรียกว่า “INCOTERMS 2000” นอกจากจุดมุ่งหมายหลักดังกล่าวแล้ว การจัดทำ INCOTERMS ขึ้นก็เพื่อแสดงถึงข้อตกลงเกี่ยวกับวิธีการส่งมอบสินค้าที่ซื้อขายกัน นอกจากนี้ยังครอบคลุมเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า จำนวนสินค้า ราคาสินค้า การบรรจุหีบห่อ และการชำระราคาสินค้าด้วย

ถึงแม้ว่าประเทศไทยผู้จัดการซื้อขายระหว่างประเทศมาเป็นเวลานานตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยก็ยังไม่มีความหมายเฉพาะที่จะใช้บังคับแก่ข้อพิพาททางการซื้อขายระหว่างประเทศ ทั้งประเทศไทยก็ยังมิได้เข้าร่วมเป็นภาคี CISG ด้วย ในทางปฏิบัติศาลไทยต้องปรับใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายภายในกับข้อพิพาทเกี่ยวกับการซื้อขายระหว่างประเทศ ถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติที่

เกี่ยวกับการซื้อขายและกำหนดเรื่องการส่งมอบสินค้าที่ทำการซื้อขายกันไว้ แต่ก็ไม่เป็นที่คุ้นเคยกับคู่สัญญาฝ่ายที่เป็นต่างชาติหรือแพร่หลายในระดับระหว่างประเทศ จึงขาดความเหมาะสมที่จะนำมาบังคับใช้แก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ทั้งยังไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศอันเป็นมาตรฐานสากลด้วย ในอดีตที่ผ่านมาก่อนที่จะประเทศไทยจะมีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น ศาลไทยมีโอกาสดำเนินงานคดีเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศอยู่บ้าง ซึ่งคดีที่ได้รับ การวินิจฉัยพิจารณามากที่สุดคดีหนึ่งได้แก่ คดีที่รู้จักกันในนามของ “ฎีกาข้าวหนึ่ง” (คำพิพากษาที่ 3046/2537) ซึ่งเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในสินค้าข้าวหนึ่ง ระหว่างโจทก์ผู้ซื้อซึ่งเป็นบริษัท ในต่างประเทศกับจำเลยผู้ขายซึ่งเป็นบริษัทในประเทศไทยโดยติดต่อกันทางโทรพิมพ์ และกำหนดเงื่อนไขโดยใช้วิธีการส่งมอบสินค้าตาม INCOTERMS ในกลุ่ม F Free onboard Vessel (FOB) โดยศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์และจำเลยที่ 1 ได้มีโทรพิมพ์ติดต่อซื้อขายข้าวหนึ่งต่อกันตามเอกสารหมายเลข 5 ถึง 9 ภายหลังจากติดต่อกันทาง โทรพิมพ์แล้ว โจทก์ได้เปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตมายังธนาคารกรุงเทพ จำกัด เพื่อชำระเงินค่าข้าวหนึ่งตามที่มีการ ติดต่อกันไว้ตามโทรพิมพ์เอกสารหมายเลข 5 ถึง 9 แต่จำเลยที่ 1 ไม่สามารถจัดส่งข้าวหนึ่งให้โจทก์ได้ เพราะเงื่อนไข ตามเลตเตอร์ออฟเครดิตที่กำหนดไว้ทางจำเลยที่ 1 ไม่สามารถปฏิบัติได้ แล้ววินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายว่า การซื้อขายข้าวหนึ่งระหว่างโจทก์กับจำเลยทั้งสองได้เกิดขึ้นแล้ว เมื่อการเจรจาตกลงตามเอกสารโทรพิมพ์หมายเลข 5 ถึง 9 แต่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 456 วรรคสอง กำหนดว่าสัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตกลงกันมีราคาหรือราคาหรือกว่านั้นขึ้นไป สัญญาจะซื้อ จะขาย คำมั่นในการขายทรัพย์สินที่มีราคาหรือราคาหรือกว่านั้นขึ้นไปต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบ หรือได้วางประจำไว้หรือได้ชำระ หนี้บางส่วนแล้วจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ตามเอกสารหมายเลข 5 ถึง 9 ไม่ปรากฏหลักฐานการชำระหนี้ บางส่วนหรือการวางมัดจำหรือลายมือชื่อของจำเลยทั้งสองที่ต้องรับผิดชอบ โจทก์จึงไม่สามารถฟ้องร้องให้บังคับ แก่จำเลยทั้งสองได้ ที่โจทก์ฎีกาโต้แย้งว่ามีแรงใดในเอกสารดังกล่าว ศาลฎีกาตรวจแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีได้ โต้แย้งและว่ากล่าวมาก่อนในศาลชั้นต้นทั้งไม่ปรากฏแรงใดในเอกสารดังกล่าวโจทก์อ้างแต่อย่างใด คดีฟังได้ว่าสัญญา ตกลงซื้อขายข้าวหนึ่งระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ไม่สามารถจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ พิพากษายืน

จากคำวินิจฉัยของศาลในคดีนี้ อาจจะเห็นว่าไม่มีส่วนใดที่วินิจฉัยถึงการส่งมอบเลย แต่ประเด็นที่ผู้วิจัย ต้องการนำเสนอจากข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ คือ คู่สัญญาได้ตกลงกันโดยใช้วิธีการส่งมอบสินค้าตาม INCOTERMS ในกลุ่ม F Free onboard Vessel (FOB) แต่ประเด็นในการส่งมอบมิได้เป็นปัญหาขึ้นมาสู่ศาลฎีกา คงมีแต่ประเด็น ที่ว่า สัญญาซื้อขายข้าวหนึ่งระหว่างโจทก์กับจำเลยเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ และจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้หรือไม่ ซึ่งหาก พิจารณาในแง่ความเป็นธรรมและความรู้สึกของวิญญูชนแล้ว คงจะเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า จำเลยผู้ขายเป็น ฝ่ายผิดสัญญาโดยไม่มีสาเหตุที่จะแก้ตัวใด ๆ ได้ ควรจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาและตกเป็นฝ่ายแพ้คดี แต่ผลของ คำพิพากษาดังกล่าวข้างต้นกลับมีผลออกมาในทางตรงกันข้าม ดังนี้ จึงสะท้อนให้เห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3046/2537 เกิดจากความไม่สอดคล้องของแนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศของประมวลกฎหมายแพ่งและ พหุศาสตร์ของไทย

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าประเทศไทยควรเข้าร่วมเป็นภาคี CISG หากไม่เข้า ร่วมเป็นภาคี CISG แต่ประเทศไทยควรทำการปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุง

ด้วยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแยกกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่ง แล้วรวมกฎหมายพาณิชย์และการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมาอยู่ด้วยกัน หรือ ไม่ก็จัดทำกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยเฉพาะ นอกจากนี้ประเทศไทยก็ควรที่จะออกกฎหมายเพื่อรับรองสถานะของ INCOTERMS อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการส่งมอบได้ โดยเฉพาะอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา แนวความคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

2.2 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศตาม CISG และ INCOTERMS

2.3 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายสินค้าของไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.4 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศตาม CISG และ INCOTERMS กับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากฎหมายต่อไป

3. สมมติฐานการวิจัย

การที่ประเทศไทยมีเพียงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการซื้อขายและการส่งมอบสินค้าที่ซื้อขายกันและมีหลักเกณฑ์หลายประการที่แตกต่างจาก CISG และ INCOTERMS อันเป็นแนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นมาตรฐานสากล อีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็เป็นเพียงกฎหมายภายในของประเทศไทยเท่านั้น จึงขาดความเหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น ประเทศไทยควรที่จะเข้าร่วมเป็นภาคี CISG หรือทำการปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยแยกกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่ง แล้วรวมกฎหมายพาณิชย์และการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน หรือไม่ก็จัดทำกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้นใหม่ รวมทั้งการออกกฎหมายเพื่อรับรองสถานะของ INCOTERMS

4. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาประวัติความเป็นมาของการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตาม CISG, INCOTERMS และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย โดยเน้นในเรื่องการส่งมอบเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยกับ CISG และ INCOTERMS อันเป็นแนวปฏิบัติทางการค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นมาตรฐานสากล

5. วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากตำราทางวิชาการ วารสาร ข้อมูลสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต บทความในทางกฎหมายและสาขาที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อทราบถึงความเป็นมา แนวความคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

6.2 เพื่อทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศตาม CISG และ INCOTERMS

6.3 เพื่อทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายสินค้าของไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

6.4 เพื่อทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศของประเทศไทย

7. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

7.1 ความเป็นมา แนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ

7.2 ลักษณะของสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ

8. กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งมอบตาม CISG และINCOTERMS

8.1 โครงสร้างของ CISG

8.5 ธรรมเนียมปฏิบัติและแนวปฏิบัติของคู่สัญญา

8.2 ขอบเขตของการบังคับใช้ CISG

8.6 การส่งมอบตาม CISG

8.3 CISG กับความตกลงของคู่สัญญา

8.7 การส่งมอบตาม INCOTERMS

8.4 CISG กับการค้าและการอุดช่องว่าง

9. กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งมอบของประเทศไทยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

9.1 วิวัฒนาการของการซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

9.2 สถิติการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

9.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

9.4 บทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งมอบ

10. วิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศตาม CISG และ INCOTERMS เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และแนวทางในการแก้ไขปัญหา

10.1 วิเคราะห์ปัญหาการส่งมอบระหว่าง CISG เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

10.2 วิเคราะห์ปัญหาการส่งมอบระหว่าง INCOTERMS เปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

10.3 แนวทางในการแก้ไขปัญหาการส่งมอบในสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศของประเทศไทย

11. บทสรุป

เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้น ในกรณีที่กฎหมายไทยเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่สัญญาดังกล่าว แต่เนื่องจากประเทศไทยมิได้มีบทกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ศาลไทยจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นกฎหมายสารบัญญัติและเป็นกฎหมายภายในของประเทศไทยในเรื่องนิติกรรม นี้ สัญญา และซื้อขายมาบังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศดังกล่าว ด้วยความที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นเพียงกฎหมายภายในและได้บัญญัติขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วย่อมขาดหลักเกณฑ์ที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาที่ 3046/2537 ซึ่งเป็นคำพิพากษาที่อุทวิภาควิจารณ์อย่างมาก ประเทศไทยจึงได้ออกกฎหมายต่าง ๆ มาเพื่อเสริมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อาทิเช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 รวมถึงได้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาในปี พ.ศ. 2539 ด้วย แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับหลักเกณฑ์การซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตาม CISG ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เน้นที่เรื่องการส่งมอบสินค้าระหว่างประเทศซึ่งก็เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเรื่องหนึ่ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเทศไทยควรจะมีการปรับปรุงระบบกฎหมายดังกล่าวเสียใหม่ ซึ่งมีอยู่ 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก เข้าร่วมเป็นภาคี CISG แล้วออกกฎหมายอนุวัติการให้ CISG เป็นกฎหมายภายใน แนวทางที่สอง ไม่เข้าร่วมเป็นภาคี CISG แต่ทำการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงตัวบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแยกกฎหมายพาณิชย์ต่างหากจากกฎหมายแพ่งแล้วรวมกฎหมายพาณิชย์และการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศมาอยู่ในบังคับกฎหมายฉบับเดียวกัน แต่การปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นทำได้ยากและมีข้อจำกัดหลายประการซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกรเข้าเป็นภาคี CISG

ในส่วนของ INCOTERMS ที่ถือว่าเป็นประมวลจารีตประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติทางการค้าที่หอการค้านานาชาติได้จัดทำขึ้น ซึ่งในทางกฎหมายแล้ว INCOTERMS ไม่ใช่กฎหมายระหว่างประเทศ หรือกฎหมายภายในของประเทศของประเทศใดประเทศหนึ่ง การนำ INCOTERMS มาใช้ก็ขึ้นอยู่กับความตกลงของคู่สัญญา แต่ INCOTERMS ก็นับว่ามีประโยชน์อย่างมากในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ เพราะ INCOTERMS ได้กำหนดภาระหน้าที่ในการขนส่งสินค้าจากผู้ขายเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อ ดังที่ CISG ได้ให้ความสำคัญกับ INCOTERMS จึงได้บัญญัติรับรอง INCOTERMS ไว้ในมาตรา 9 แห่ง CISG ดังได้ ดังนั้น จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการนำ INCOTERMS มาใช้บังคับแก่สัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายไทย

หาได้มีบทบัญญัติเช่นนี้ไม่ ประเทศไทยจึงควรออกกฎหมายรับรองสถานะของ INCOTERMS ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ แต่ถ้าเข้าร่วมเป็นภาคี CISG ก็เท่ากับว่าประเทศไทยได้ยอมรับนำ INCOTERMS มาใช้โดยไม่ต้องออกกฎหมายรับรองสถานะของ INCOTERMS อีก

12. ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยควรหาทางออกไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมเป็นภาคี CISG แล้วออกกฎหมายอนุวัติการ หรือปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การแยกกฎหมายพาณิชย์ต่างหากจากกฎหมายแพ่ง การรวมกฎหมายพาณิชย์และการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเข้าด้วยกัน การบัญญัติกฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศขึ้นโดยเฉพาะ รวมทั้งการออกกฎหมายรับรองสถานะของ INCOTERMS

13. รายการอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ปกรติ, 2549. “อนุสัญญาว่าด้วยสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ UN-Convention on Contracts for the Internation Sale of Goods.” ใน. การสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1/2549 เรื่อง แนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสนธิสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์ และรูปแบบเนื้อหาของกฎหมายที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ.
- จุมพิตา เรื่องวิชาการ, 2546. “International Convention กับสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ : ถึงเวลาหรือยัง ?.” วารสารนิติศาสตร์. 33, 2 : 381-383.
- ชวลิต อรรถศาสตร์, 2546. คู่มือการการศึกษากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ชัชวาล ศรสุราษฎร์, 2547. การโอนความเสี่ยงภัยในการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ ค.ศ. 1980. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพงศ์ โปษะบุตร, 2550. “การพัฒนากฎหมายซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศของไทย.” เอกสารประกอบ การสอนวิชา หลักกฎหมายเอกชน หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ภัชลี ภูมิทองแก้ว, 2546. การผิดสัญญาในสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิพล ทวีชัยการ, 2549. “ประเทศไทยกับความจำเป็นในการเร่งพัฒนากฎหมายซื้อขายระหว่างประเทศ.” ใน. การสัมมนาทางวิชาการ ครั้งที่ 1/2549 เรื่อง แนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติสนธิสัญญาซื้อขายสินค้าทางพาณิชย์ และรูปแบบเนื้อหาของกฎหมายที่เหมาะสม. กรุงเทพฯ.
- สุนัย มโนมัยอุดม, 2546. คู่มือการการศึกษากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.